

Francesc Rierola, Dietari

25 de novembre (1894)

A un quart d'una de la matinada d'avui s'és acabada la representació primera del drama d'En Guimerà Maria Rosa. Mentres aquí s'estrenava en català, a Madrid l'estrenaven en castellà, traduït per l'Echegaray, que amb això ha donat una prova de confraternitat literària com se'n veuen poques entre autors als quals totes les circumstàncies conviden a ésser rivals.

El teatre, de gom a gom. La flor i nata i fins l'escuma del Catalanisme hi eren. El primer acte, meravella d'exposició, deixa enlluernat el públic, com si des d'una extrema foscor hagués passat a la plena llum d'un dia d'estiu. Quina serenitat! Quina claror! EL segon acte, amb ses escenes meravelloses, marxa amb massa calma. El tercer comença pesat, continua pesant i acaba amb una embranzida de gegant. Hi ha una escena molt crua, que per sa cruesa fa por al públic; però es deté de frec a frec de l'abisme, ja tambalejant-se.

He sortit del teatre indecís. Recordant escenes: crits d'amor i d'odi, barrejades amb estrèpits de rialles. A casa he començat a sentir-la, la força, la grandesa del drama; aquest, desvetllant-me, em dominava, i a la fi ha arribat a guanyar-me. Mai havia entrat en el teatre català una ventada de veritat tan forta. Cadascú en el drama, d'un cap a l'altre, conserva son caràcter fins als últims matisos. La Maria Rosa és una figura de primer ordre: ella estima l'Andreu; mort aquest, estima a Marçal, però l'amor li fa vergonya; i si es casa amb En Marçal, és perquè aquest ha compromès el nom d'ella; quan ella sap que el nou espòs té la culpa de la mort del primer, el mata.

Ara, després d'un dia, ara és quan a la memòria em ve aquell enamorament de la Maria Rosa amb l'Andreu; aquella carretera, de què En Marçal parla, i no és la carretera, sinó la Maria Rosa; aquella brusa petonejada per la Maria Rosa al vestir-se per al segon casament; aquella voluptuositat d'amor i d'odi amb què la Maria Rosa sembla emborratxar-se quan sap que el vi de les segones bodes és el mateix vi que havia trepitjat l'Andreu. I això és immens, i immensa l'escena de la mort amb el ganivet que havia tallat el pa de bodes. Hi penso, i m'espanta i m'admira més que en el teatre, i no sé deixar de pensar-hi.